

Нова Българска инициатива свързана с горската сертификация

Учредяване на НПО „PEFC – България”

Национален ръководен орган за прилагане на Пан европейските принципи и критерии за устойчиво стопанисване на горите в България

Учредителната конференция ще се проведе в рамките на Балканския форум по качество, **на 15.10.2010 год, от 9.00 часа, в Резиденция Бояна, зала No 2.** Поканени са множество представители на заинтересувани страни. Ще присъства представител на Генералния секретар на PEFC International.

Само **5% от българските гори са сертифицирани** за отговорно управление

В България сертифицираните гори са **294 084 хектара** (в т.ч. 4 ДГС в очакване да получат сертификата в края на 2009 г) , което се изразява в 14 държавни горски/ловни стопанства и едно частно стопанство, което по данни от годишния доклад на Изпълнителната агенция по горите (ИАГ) е **около 5 % от горите в България**. Всички те са сертифицирани по системата на FSC / Съвета за горска сертификация/.

България е една от държавите с най-много гори в Европа (**34% от територията ѝ**). По данни на ИАГ и ИГ към БАН, само около 4% от тях са се запазили като “девствени гори”, неповлияни от човешка дейност.

Горите на България имат ключова роля за предотвратяване на **почвената деградация** и опазването на източниците на **3,4-те милиарда куб.м. вода**, използвани за водоснабдяване, в земеделието и рибарството, за производствени и енергийни цели. Горите са убежище за популациите на **43 световно застрашени вида животни и растения**. Българските гори са място за отдих и туризъм и предоставят икономически и социални ползи за хората.

Много са проблемите и заплахите за българските гори. Като най-сериозни се очертават недалновидното управление на горските ресурси и високото ниво на незаконни дейности в горския сектор.

Независимата и надеждна горска сертификация е доказан инструмент в световната практика за стимулиране на отговорното управление на горските ресурси. Прилагането на Пан Европейската горска сертификационна система PEFC, осигурява икономически изгодно ползване при спазване на законността, защита на интересите на работещите в горите и местните хора, опазването на биоразнообразието и ограничаване на замърсяването.

Логото на PEFC върху изделията от дървесина показва, че даденият продукт произхожда от отговорно управлявани гори. PEFC - International съдейства на националните ръководни органи по създаване на Национален стандарт за горска сертификация по схемата на PEFC.

В България, както и в повечето страни в Европа и света, PEFC ще се яви *като алтернативен на използвания досега FSC сертификационен стандарт*. Последния се явява фаворит на екологичните организации, защото е най-рестриктивен по отношение екологичните изисквания към стопанисващите. Международните екологични организации (WWF, Bird Live, UNDP и др.) от своя страна спонсорират щедро с програми и проекти процеса в развиващите се страни (и не само), с оглед установяването и печеленето на лидерска позиция за FSC (особено WWF). Това обаче не винаги съвпада с интересите на страните които искат да бъдат сертифицирани като отговорни стопани и собственици на гори, вкл. на националните политики за по-бърза и мащабна горска сертификация. Основните причините са няколко:

- 1) строгите екологични изисквания често не позволяват достигане на националния интерес за по-широко прилагане механизма за горска сертификация, като многостранен инструмент за отговорно управление.

Значи той не може да се прилага като средство за борба с нелегалните практики и пр. ако строго не е подчинен на точно фиксирани международни (не специфични Български) екологични условия. Много често икономическите интереси на собствениците са изцяло пренебрегвани, за сметка на екологичните. А щом се нарушава равнопоставеността / триединството в интересите (икономически, социални и екологични), не може да се достигне до устойчиво развитие и управление на горските имоти, каквато е основната цел на горската сертификация.

- 2) FSC е световно призната и широко разпространена сертификационна система, поддържана от една частна, макар и неправителствена организация. Тя от своя страна е широко подкрепяна от зеления альянс на WWF с WB (Световна банка), който през последните години, макар да се отрича, продължава да има голямо влияние благодарение на финансовата си мощ, и подкрепя чрез своите клонови организации на национално ниво в много държави, вкл. и в България. Тази неравнопоставеност предопределя на всякъде първоначално преимущество на тази сертификационна система, след което настъпва бързо отрезвяване и бум на Пан-европейската сертификационна схема.
- 3) Сред собствениците на гори и техните управители, сред горските предприемачи и потребителите на дървесина дори има тълкувания, че с прекомерните рестрикции за придобиване и поддържане на сертификата по FSC, вкл. цената на която това се прави, са за сметка на конкурентоспособността на произвежданата горска продукция. Вече има заведени и спечелени редица дела в този аспект в национални и международни съдилища срещу FSC и организации, които прилагат този стандарт.
- 4) Миропомазаните акредитирани от FSC организации (по-малко от 20 в целия свят) с права да издават сертификати, макар и под формата на НПО са едни от най-крупните финансови акули в сектора на услугите. Те си „отглеждат“ свои подчинени одитори и заедно монополизират националните пазари за горска сертификация по FSC. Това в момента е положението и в България – няколко души извършват проучванията, одитите, обученията и т.н., пишат доклади, които после дистанционно се утвърждават от съответната чужда НПО. Като монополни тези структури налагат първоначално ниски цени за сертифициране, но после при годишните прегледи за потвърждаване на сертификата, нещата вече са по друг начин. Т.напр. в Полша има заведени и спечелени дела срещу НЕПКОН, която „мародерства“ собственици и фирми, като ги заплашва, че сертификата им ще бъде отнет и те ще си загубят пазарите.
- 5) Има случаи, когато правителствени органи/структури и/или техни отговорни служители изпадат в зависимост от тези НПО, стремящи се да печелят за организацията си съответния пазар за сертификация. В този аспект се наблюдават случаи на откровенно (недопустимо!) агитиране за налагане на определената схема и/или акредитиран консултант.

Срещу всичко това, срещу застой в сертификационния процес в България ние поставяме инициативата за учредяване на нова организация, която да се ангажира с въвеждането на новата за България ПанЕвропейска сертификационна система.

Каква е заявената позиция на отделни заинтересувани страни по въпроса за горската сертификация (*използувани са изказвания направени по време на различни събития през последната 1 година*):

Потребителите / преработвателите на дървесина:

Сертификацията няма алтернатива. В Германия не се приема целулоза, която не е сертифицирана. Общественото мнение го налага. Губят се пазари от това, че нямаме сертифицирана дървесина. За нас е важно максимално бързо да се сертифицират

доставчиците ни – горските стопанства. Не знаем от къде да купуваме. След срещи с представители на Ромсилва (Румъния) се разбра, че голямата част от държавните гори ще бъдат /са/ сертифицирани (вече над 1,2 милион ха). В Русия също. Имаме договори с 4-5 от сертифицираните в България стопанства, но това не е достатъчно. Световната икономика изисква дървесината да е законно добита. Ние нямаме дългосрочни договори, за да се осигури доставка на суровина. Големите преработватели в България ползват отпада от дървесината, а не облата дървесина, която е ценна. Новото ракъвдство на ИАГ е показало желание за подкрепа, но процеса на горска сертификация върви бавно, губи се време. Трябва да се прекъсне връзката между политиката и бизнеса. В горския сектор не се инвестира. Гората има нужда от нови инвестиции. **(Красимир Дачев – Асоциацията на потребителите на дървесина)**

Горски предприемачи:

Един от инструментите за борба с корупцията и незаконните сечи е именно горската сертификацията. БУЛПРОФОР участва в процеса по горска сертификация в България от самото начало (1998 г). За съжаление единствената действаща към момента система за горска сертификация в България – FSC не може да отговори на реалните нужди. Това разбира се досега е предопределено от статуквото – и по отношение волята на управляващите, които да дадат пример, и по отношение на бизнеса, който няма никакъв стимул, за да прилага и спонсорира сертификационния процес. **За дребните собственици, а и не само за тях, високата цена за поддържане на FSC сертификата, както и ограниченията които се задължават да спазват, съгласно строго фиксираните „световни“ изисквания на FSC, не се рентират. Затова редица членове на БУЛПРОФОР изразяват недоволството на своите клиенти – собственици на гори и преработвателни предприятия, които изказват твърдо желание за прилагане на по-евтини и гъвкави, съобразени с българските условия правила за устойчиво и отговорно управление на горите. В изпълнение на техните желания, БУЛПРОФОР се нагърби да промотира най-широко застъпената в Европа и света горска сертификационна система, разработена и призната на базата на Пан-европейските критерии и индикатори за устойчиво гоорскостопанско управление - PEFC, утвърдена на най-високо ниво от поредица европейски министерски конференции за опазване на европейските гори. (Инж.Антоний Стефанов – БУЛПРОФОР)**

Екологични организации:

- 1) Да има регламентирана по-дългосрочна възможност за сътрудничество между горските стопани и бизнеса;
 - 2) Да се въведат изисквания към фирмите работещи в горите по отношение на потока от документи, за да има възможност за проследяване на произхода и пътя на дървесината и да може да се гарантира, че тя е законно добита.
 - 3) Да се въведат стимули в закона, които да насърчават процеса на сертификация.
- Живко Богданов /WWF – Дунавско-Карпатска програма, България/**

От сектора на енергетиката: Обнадеждени са от първите стъпки на ДАГ и МЗХ. Има нова директива на ЕС - № 28 от 2009г, която касае създаването на условия за устойчиво развитие, в т.ч. и енергийната ефективност на всички европейски държави. Нас ни интересуват дългосрочните договори с горските стопанства тъй като ни трябва гориво, което се произвежда от отпадна дървесина. Българското законодателство е необходимо да бъде в синхрон с ангажиментите ни към ЕС. Сертификат за произход се изисква и за произвеждането на енергия от алтернативни източници. Необходимо е държавата да подкрепи финансово процеса на сертификация. Иначе не бихме могли да изпълним ангажиментите си към европейския съюз за 16 % алтернативна енергия (от възобновяеми източници). Трябва да работим заедно. Високата цена за енергия, произведена по алтернативен начин отива при производителите, а не в горите. **Дора Томова /ПроЕкоЕнергия/**

Общинските собственици на гори: Процеса на сертификация на гори е демонстрирано на желанието на обществото да се даде оценка за това как се управляват наличните ресурси.

Предизвикателството пред горските стопани е финансирането. **Тихомир Томанов /Асоциация общински гори/**

Местна власт: В България има много недържавни собственици на гори. Съществуват и пречки от финансов характер във връзка със сертифицирането на недържавните гори. Очакваме помощ и от държавата. Ще бъдем принудени да инвестираме в охрана, опазване на ок. среда и т.н. Това струва скъпо и забавя процеса. Още преди стартиране на сертификацията, някои от тези процеси са започнали. Бизнесът да бъде прозрачен – с нормативни промени да се засегнат и частните гори. Да се въведат по-строги изисквания за подизпълнителите. **Иво Тодоров /Кмет на Община Костенец/**

Научните среди: Причините за застой със сертификацията са: 1) не е била приоритет; 2) липса на средства. Процесът на сертификация в България ще тръгне, защото има декларирана политическа воля. Това е единствената гаранция за ускоряване на процеса. Сертификацията е **доброволен** процес, но също така е начин за външен контрол и за намаляване на разходите за контрол. Нужно е и собствениците на недържавни гори да имат ясна позиция. Така както е заложено в националната стратегия за горите, трябва годишно да сертифицираме по 300 000 ха. **Проф. Георги Рафаилов /доайен-инициатор на горската сертификация по FSC в България/**

Профсъюзите: За голяма част от изискванията за сертификация сме работили още от самото начало – напр. колективните трудови договори за работещите в сектора, изискванията за лиценз на секачите в горите и т.н. **Предложение:** Може да се направи списък на изрядните фирми. Нашата Федерация подкрепя процеса на горска сертификация. **Петър Абрашев /Федерация на горите – КНСБ/:**

Държавния орган на управление на горите: В началото на процеса по сертификация не беше включена държавата. Основният проблем е свързан с финансирането, а иначе подкрепа има от всички. Към средата на 2009 г са сертифицирани 160 000 ха гори в 12 стопанства. Това е станало предимно със съдействието на международни екологични организации и проекти. За асертифициране на 30% от горите са нужни около 5 милиона лева, съгласно това, което е записано в националната стратегия. Ролята на ДАГ е, ползвайки и чуждият добър опит да въведе в законодателството стимули, чрез които да се насърчи и подпомогне сертифицирането. **Предложение:** Предприятията и бизнеса, също могат да подпомогнат финансово сертификацията. **Инж. Стойчо Бялков /Държавна Агенция по Горите/**

Защо процеса на сертификация върви бавно? Причините са следните: В началото акцента падна върху положителния ефект на сертификацията върху опазване на биоразнообразието, природата, околната среда. Едва преди 2 години започнахме да оценяваме ролята на сертификацията от икономическа гледна точка. В условията на икономическа криза трябва да се възползваме от ситуацията. Три организации реално допринесоха за сертификацията в България. Това са Британското посолство, WWF и UNDP. Независимо от малкия процент сертифицирани гори в Б-я, ние научихме важни неща. Когато парите идват „от вън” - не се оценяват добре ползите и ангажиментите, които се поемат от страна на организацията бенефициент. В допълнение, българския стандарт за сертифициране на гори (по FSC) е недовършен; Нямаме национален сертифициращ орган. Сертифицирането в Б-я се осъществява от чуждестранни сертифициращи органи, което не винаги е най- подходящо. **Георги Тинчев /Държавна Агенция по Горите/:**